

TÜRKİYE'NİN YABANCI YATIRIM ORTAMININ ANALİZİ VE BAZI ÖNERİLER¹²

Mehmet Hüseyin Bilgin*, Hakan Danış**, Ender Demir***

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'nin yabancı yatırım ortamının incelenmesi ve yatırım ortamının iyileştirilmesi konusunda bazı önerilerin geliştirilmesidir. Türkiye'ye yönelik doğrudan yabancı sermaye (Foreign Direct Investment - FDI) girişlerinde son yıllarda önemli bir artış gözlenmektedir. Bu artışta, hiç kuşku yok ki, yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik atılan adımların önemli etkisi vardır. Buna rağmen, Türkiye'deki iş yapma ortamının rekabet avantajı bakımından halen yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir. Alınacak gerekli tedbirlerle, bugüne kadar potansiyelin altında kalan performansın yükseltilmesi mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Doğrudan yabancı yatırımlar, yabancı yatırım ortamı, Türkiye.

¹² Bu çalışma, aynı yazarlar tarafından İstanbul Ticaret Odası'na hazırlanan bir araştırmaya dayanılarak hazırlanmıştır. Bkz. Mehmet Hüseyin Bilgin, Hakan Danış ve Ender Demir, *İhracat Yönelimli Yabancı Yatırım Ortamı: Karşılaştırmalı Bir Analiz ve Politika Önerileri*, İTO Yayını, Yayın No: 2008-12, 2008.

* Doç. Dr., Kadir Has Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, mhbilgin@khas.edu.tr

** Arş. Gör., University of Georgia, Ekonomi Bölümü, ABD, hdanis@uga.edu

*** Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, edemir81@yahoo.com

Abstract

The purpose of this paper is to analyze the investment environment for foreign investors and to develop proposals to improve investment environment in Turkey. FDI inflows to Turkey have increased dramatically in the last years. There is no doubt that the measures that had been taken to improve the investment environment have significant effects on this increase. However, the business environment, in terms of competition advantage, in Turkey is still not sufficient. By taking necessary measures, it is possible to attract more FDI, though.

Key Words: Foreign direct investment, investment environment, Turkey.

1. GİRİŞ

Dünya ekonomisinde yaşanan küreselleşmenin temel özelliklerinden biri de, hızla artan ve gittikçe önem kazanan doğrudan yabancı yatırımlardır (Foreign Direct Investment - FDI). Gerçekten de doğrudan yabancı yatırımlar; 1980'lerin başından itibaren giderek önem kazanmış, gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkenin ilgi odağı haline gelmiştir. Doğrudan yabancı yatırımlar, özellikle 1990'ların başından itibaren gelişmekte olan ülkeler için "kalkınmanın motoru" olarak genel kabul görmüştür. Bu dönemde, doğrudan yabancı yatırımlar, dünya üretimi ve ticaretinden daha hızlı artmıştır. Günümüzde doğrudan yabancı yatırımların dünya genelindeki hacmi önemli düzeylere ulaşmıştır. 2000 yılında 1,270 milyar dolara ulaşan doğrudan yabancı yatırımlar, 2002 yılında 1,411 milyar dolarla rekor kırmıştır.

Küresel düzeyde doğrudan yabancı yatırımlar, 2006 yılında 1,306 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiş, 2007 yılında ise 1,833 milyar dolara yükselmiştir. 2007 yılının ikinci yarısında başlayan küresel finansal krize rağmen, 2007 yılında hem gelişmiş, hem gelişmekte olan, hem de geçiş ekonomilerine yönelik doğrudan yabancı yatırım girişlerinde artış yaşanmıştır (UNCTAD, 2008).

Doğrudan yabancı yatırımlar, kuşkusuz Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler için çok önemlidir. Ekonomiye sağladığı katkılar nede-

niyle günümüzde birçok ülke, özellikle de gelişmekte olan ülkeler arasında doğrudan yabancı sermaye çekme yarışı yaşanmaktadır. Üstelik bu yarışta giderek artan dozda bir rekabet de söz konusudur. Bu çerçevede, gelişmekte olan ülkeler, bir yandan yatırım ortamlarını yabancı yatırımlar için daha cazip bir hale getirebilmek amacıyla önemli politika değişikliklerine gitmekte, diğer yandan da ilgili mevzuatlarını mümkün olduğu kadar basitleştirmeye çalışmaktadırlar. Daha çok yabancı yatırım çekmek için yapılan düzenleme ve değişikliklerin, yabancı yatırımcılar kadar, yerli girişimciler için de destekleyici ve teşvik edici olduğu açıktır.

Uzun yıllar istenilen düzeyin çok altında doğrudan yabancı sermaye çeken Türkiye, son yıllarda bu alanda oldukça başarılı bir performans göstermiştir. Son yıllardaki artışa rağmen, Türkiye'nin doğrudan yabancı yatırım çekme performansının hala potansiyelinin altında olduğu söylenebilir. Hedefin büyütülmesi ve alınacak tedbirlerle, bugüne kadar potansiyelin altında kalan performansın yükseltilmesi elbette mümkündür. Bunun yolunun; yatırım ortamının iyileştirilmesinden, yatırımların önündeki engellerin kaldırılmasından ve yabancı yatırımları teşvik edici düzenlemelerin yapılmasından geçtiği söylenebilir.

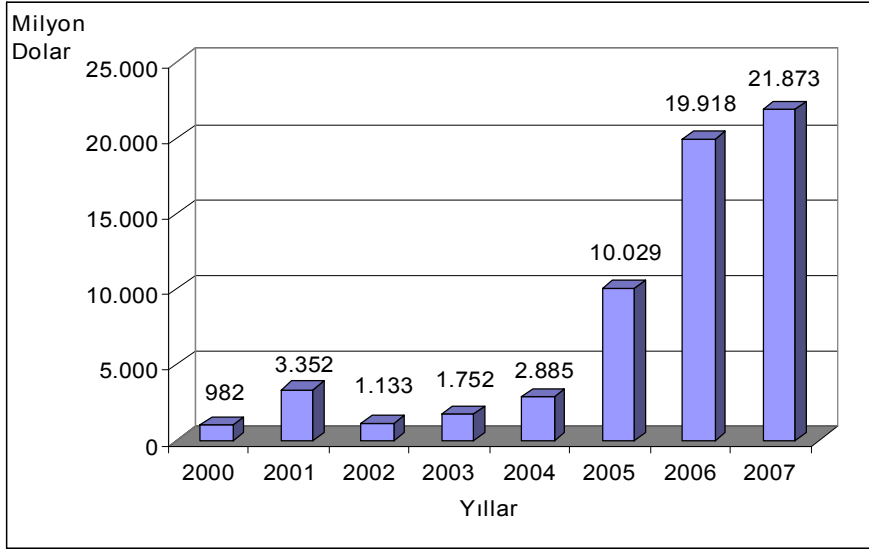
Hiç kuşku yok ki, Türkiye, yatırım ortamının iyileştirilmesi konusunda son yıllarda önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Fakat buna rağmen, yatırım ortamının iyileştirilmesi konusunda Türkiye'nin atması gereken önemli adımlar hala vardır. Bu çerçevede, bu çalışmanın temel amacı, Türkiye'nin yabancı yatırım ortamının incelenmesi ve yatırım ortamının iyileştirilmesi konusunda bazı önerilerin geliştirilmesidir.

Bu amaçla, bu çalışmada, önce Türkiye'ye yönelik doğrudan yabancı sermaye yatırımları incelenmektedir. Ardından ise Türkiye'nin yabancı yatırım ortamı ayrıntılı olarak analiz edilmektedir. Ayrıca, Türkiye'nin yabancı yatırım ortamının swot analizi de yapılmaktadır. Daha sonra, yabancı yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik bazı öneriler tartışmaya açılmaktadır. Çalışmanın son bölümünde ise sonuçlar değerlendirilmektedir.

2. Türkiye'ye Yönelik Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Doğrudan yabancı yatırımlar açısından birçok avantaja sahip olan Türkiye, uzun yıllar istediği doğrudan yabancı yatırımları çekmeyi bir türlü başaramamıştır (TÜSİAD, 2004). Gerçekten de Türkiye, 1954-1980 arasında 240 milyon dolara yakın, 1980-2000 arasında 15 milyar dolar civarında ve 1995-2000 arasında da yıllık ortalama 767 milyon dolar civarında yabancı yatırım çekebilmiştir. Uzun yıllar potansiyelinin altında performans gösteren Türkiye'ye yönelik yabancı yatırım girişlerinde son yıllarda büyük bir artış gözlenmektedir. Türkiye'ye, sadece 2006 yılında giren doğrudan yabancı yatırım miktarı 20 milyar dolara yakındır. 2007 yılında ise 22 milyar dolara yaklaşan bir doğrudan yabancı yatırım girişi söz konusudur. Türkiye'nin son yıllardaki doğrudan yabancı yatırım çekme performansı, aşağıdaki grafikte gösterilmektedir.

Grafik 1: Türkiye'ye Yönelik Uluslararası Doğrudan Yatırımlar Toplam (Net)

Kaynak: T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı, *Uluslararası Doğrudan Yatırım Verileri Bülteni*, Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü, Şubat 2008.

Doğrudan yabancı yatırım girişlerine bağlı olarak Türkiye'deki doğrudan yabancı yatırım stoku da son yıllarda artmıştır. Nitekim Türkiye, doğrudan yabancı sermaye stoku bakımından 2006 yılında dünyada 25. sıradayken, 2007 yılında 21. sıraya yükselmiştir. Öte yandan, Türkiye, 2008-2010 dönemi için yatırım yapılabilir en çekiçi 15. ülke seçilmiştir (Şimşek, 2008).

Son yıllardaki yabancı yatırım girişlerinde; doğrudan yabancı yatırımları çekme konusundaki çabaların ve bu çerçevede yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik atılan adımların önemli katkısı olmuştur. Ayrıca, 2001 krizinden sonra IMF ile uygulanan programların katkısıyla ekonomide görece olarak sağlanan istikrarlı makroekonomik ortam, görece siyasi istikrar, AB ve IMF ile ilişkilerin yolunda gitmesi ve büyük çaplı özelleştirmeler de, yüksek miktardaki doğrudan yabancı sermaye girişlerinde etkili olmuştur.

Son yıllardaki artışa rağmen, Türkiye'nin doğrudan yabancı yatırım çekme performansının hala potansiyelinin altında olduğu söylenebilir. Nitekim 2000 yılında yaklaşık 20 milyar dolar civarında olan Türkiye'deki doğrudan yabancı yatırım stoku, 2006 yılında 60 milyar dolara yükselmiştir. Fakat yüzde 16 olan Türkiye'nin doğrudan yabancı yatırım stokunun GSYİH'ya oranı, hala dünya ortalaması olan yüzde 22,7'nin altındadır. Bu çerçevede belirtilmesi gereken bir diğer husus da, son yıllarda gelen yabancı yatırımların genelde mevcut, yani kurulu tesisleri ya satın aldığı ya da ortak olduğu gerçeğidir. Gerçekten de, 2005 ve 2006 yıllarında Türkiye'ye giriş yapan doğrudan yabancı yatırımların yaklaşık yüzde 75-80'i satın almalar ve birleşmeler yoluyla gerçekleşmiştir. 2006 yılındaki bu satın alma ve birleşmelerin yüzde 44'ü finans sektöründe ve yüzde 40,5'i ise telekomünikasyon sektöründe gerçekleşmiştir. Bu nedenle, üretimi ve istihdamı artırıcı etkisinin sınırlı kaldığı söylenebilir. Fakat satın alma ve birleşmelerden elde edilen gelirlerin yeniden yatırıma dönüştürülmesi durumunda, üretim ve istihdamı dolaylı olarak etkileyebileceği ileri sürülebilir.

Hiç kuşku yok ki, diğer gelişmekte olan ülkeler gibi Türkiye'nin de doğrudan yabancı yatırımlara ihtiyacı vardır. Hedefin büyütülmesi ve alınacak tedbirlerle, bugüne kadar potansiyelin altında kalan

performansın yükseltilmesi elbette mümkündür. Bunun yolu; yatırım ortamını iyileştirmekten, yatırımların önündeki engelleri kaldırmaktan ve yabancı yatırımları teşvik edici düzenlemeleri yapmaktan geçmektedir. Gelen yatırımcı sermayeye, yani gelip yeni tesisler kuracak yabancı yatırımcıya, her türlü teşvik ve desteğin sağlanması, daha fazla yabancı yatırım çekmek için neredeyse şarttır. Öte yandan, iç pazar amacıyla değil, ihracat amacıyla gelen yatırımcı sermayeye yönelik düzenlemelerin yapılmasının, Türkiye'nin bu alandaki performansını belirlemede etkili olacağı beklenebilir. Daha çok yabancı yatırım çekmek için yapılan düzenleme ve değişiklikler, yabancı yatırımcılar kadar, yerli girişimciler için de destekleyici ve teşvik edici olacaktır.

3. Türkiye'nin Doğrudan Yabancı Yatırım Ortamı

Türkiye, yatırım ortamının iyileştirilmesi konusunda son yıllarda önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Bu çerçevede, 5 Haziran 2003 tarihinde kabul edilen 4875 sayılı "Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu"nun, doğrudan yabancı yatırımları çekme bakımından önemli bir adım olduğunu belirtmek gerekir. Söz konusu kanun ile doğrudan yabancı yatırımların özendirilmesine, yabancı yatırımcıların haklarının korunmasıyla yatırım ve yatırımcı tanımlarında uluslararası standartlara uyulmasına, doğrudan yabancı yatırımların gerçekleştirilmesinde izin ve onay sisteminin bilgilendirme sistemine dönüştürülmesine ve tespit edilen politikalar yoluyla doğrudan yabancı yatırımların artırılmasına ilişkin esaslar düzenlenmiştir.

Yatırım ortamının iyileştirilmesi konusunda son yıllarda atılan adımların sonucu olarak yatırımların önündeki engeller önemli ölçüde azalmıştır. Türkiye'nin yatırım ortamının iyileştirilmesi konusunda kaydettiği ilerlemeleri, uluslararası kuruluşların hazırladığı çeşitli göstergelerden de izlemek mümkündür. Yatırım ortamının iyileştirilmesi konusunda son yıllarda atılan adımların sonucu olarak Türkiye, Dünya Bankası 2009 İş Yapma Raporu'nda 2008 yılı için 178 ülke arasında 60. sıraya yükselmiştir. Türkiye, 2007 yılında 175 ülke arasında 65. sırada ve 2006 yılında ise 155 ülke arasında 84. sırada yer almıştı (World Bank, 2008).

Yatırım ortamıyla ilgili başka göstergeler de, Türkiye'nin son yıllarda yatırım ortamıyla ilgili ilerleme kaydettiğini ortaya koymaktadır. Örneğin, Türkiye, 2008 yılında "Heritage Foundation Economic Freedom Index"te, 162 ülke arasında 74. sırada yer almıştır. Türkiye, 2007 yılında 157 ülke arasında 83., 2006 yılında yine 157 ülke arasında 85. ve 2005 yılında ise 161 ülke arasında 112. sırada yer almıştı. Türkiye, Forbes'ın "İş Yapmak İçin En İyi Ülkeler" sıralamasında, 2008 yılında 121 ülke arasında 41. sıraya yükselmiştir. Öte yandan, Türkiye, Uluslararası Saydamlık Örgütü'nün (Transparency International) "Yolsuzluk Algılama İndeksi"nde (Corruption Perception Index) 2008 yılında 180 ülke arasında 58. sıraya yükselmiştir. Türkiye, aynı indekste 2007 yılında 180 ülke arasında 64. sırada yer almıştı (Şimşek, 2008).

Gerçekten de, Türkiye'de son yıllarda makroekonomik istikrarın sağlanmasının yanında gerçekleştirilen çeşitli düzenlemelerle iş ortamının iyileştirilmesi konusunda önemli mesafeler alınmış ve yatırımlarda artış kaydedilmiştir. Türkiye, örneğin, kurumlar vergisini yüzde 20'ye düşürerek vergi ve dış ticaret işlemleri alanında olumlu reformlar yapmıştır. Öte yandan, Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Reform Programı kapsamında, yatırım ve işletme dönemlerinde karşılaşılan idari engellerin kaldırılmasına yönelik birçok düzenleme gerçekleştirilmiştir (DPT, 2006).

Türkiye, Dünya Bankası 2009 İş Yapma Raporu'nda; "İşletme Kurma"da 43., "Lisans İşlemleri"nde 131., "İstihdam İşlemleri"nde 138., "Mülkiyet Kaydı"nda 34., "Kredi Alma"da 68., "Yatırımcıyı Koruma"da 53., "Vergi Ödemeleri"nde 68., "Dış Ticaret İşlemleri"nde 59., "Sözleşmelerin Uygulanması"nda 27. ve "İşletme Kapatma"da 118. sırada yer almıştır (World Bank, 2008). Bütün bunlara rağmen, Türkiye'deki iş yapma ortamının rekabet avantajı bakımından halen yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir.

Doğrudan yabancı yatırımları çekme açısından Türkiye'nin SWOT analizi aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Tablo 1: Türkiye'nin Swot Analizi

Güçlü Yanları <ul style="list-style-type: none">• Liberal mevzuat• Büyük iç pazar• Dinamik ve gelişen bir ekonomi• Son yıllardaki ekonomik istikrar• Coğrafi konum• Nitelikli işgücü• AB ile Gümrük Birliği• Devlet teşvikleri	Zayıf Yanları <ul style="list-style-type: none">• Geçmişteki ekonomik istikrarsızlık• Hantal ve ağır işleyen hukuk sistemi• Rakip ülkelere kıyasla yüksek işçilik maliyetleri• Ağır vergi yükü• Hantal bürokrasi ve bürokratik engeller• Kayıt dışı ekonominin yaygınlığı
Fırsatlar <ul style="list-style-type: none">• Ekonominin yüksek büyüme potansiyeli• Genç ve dinamik nüfus• Olası AB üyeliği• Özelleştirmeler• Enerji koridorunda yer alması	Tehlikeler <ul style="list-style-type: none">• Ekonominin kırılgan yapısı• Risklere açık ekonomi• Dış piyasalara bağımlılık• Politik risk• Karışık bir coğrafyada bulunulması• AB Üyeliğinin önündeki engeller

4. Yatırım Ortamının İyileştirilmesine Yönelik Bazı Öneriler

Türkiye, yatırım ortamının iyileştirilmesi konusunda son yıllarda önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Ayrıca, son derece liberal bir yabancı yatırım yasasına sahiptir, dolayısıyla yasal mevzuat açısından bir sorunu yoktur (Akın, 2004). Yerli ve yabancı yatırımcılar arasında bir ayırım da söz konusu değildir. Öte yandan; yatırımları özendirme, destekleme ve yönlendirmek için uluslararası taahhütler uyarınca çeşitli teşvikler de sağlanmaktadır. Teşvikler, yerli ve yabancı yatırımcılara eşit olarak sunulmaktadır. Fakat tüm bunlara rağmen; vergi sistemi, bürokratik engeller, teşvikler ve maliyetler başta olmak üzere birçok alanda, Türkiye'nin hala atması gereken adımlar bulunmaktadır. Bu adımlar atıldığı zaman, yeni yatırımlara yönelik ve sadece iç piyasaya değil ihracata yönelik olarak da daha fazla doğrudan yabancı yatırımın Türkiye'ye geleceği beklenebilir.

Bu çerçevede, ilk yapılması gerekenin yıllardır gündemde olan ciddi ve kapsamlı bir vergi reformunun yapılması olduğu söylenebilir. Gerçekten de, vergi istisna ve muafiyetlerinin yeniden gözden geçirilmesinin, mevzuatın basitleştirilmesinin, vergi sayısının azaltılmasının ve vergi oranlarının düşürülüp verginin tabana yayılmasının sağlanmasının, hiç kuşku yok ki yerli yatırımlar yanında, doğrudan

yabancı yatırımları da artıracığı beklenebilir. Söz konusu reform kapsamında, kurumlar ve gümrük vergisi oranları da mutlaka düşürülmelidir. Çünkü Türkiye, bölgedeki rakiplerine göre daha yüksek vergi oranları ve vergi yüküne sahiptir. Öte yandan, OECD ülkeleri ortalamasıyla karşılaştırıldığında, işletmelerin toplam vergi ödemelerinin brüt kara oranının Türkiye’de hala yüksek olduğu görülmektedir. Vergi sisteminin karmaşıklığının ve vergi yükünün yüksekliğinin, yabancı yatırımları çekme açısından bir dezavantaj olduğu açıktır.

Daha fazla doğrudan yabancı yatırım çekmek için yapılması gerekenlerden biri de, işletmeler arasında haksız rekabete yol açan kayıt dışı ekonomiyle mücadele edilmesidir. OECD ve gelişmiş ülkelere göre oldukça yüksek olan istihdam üzerindeki yüklerin azaltılmasının da, daha fazla doğrudan yabancı yatırımın çekilmesi bakımından önemli olduğu açıktır. Çünkü maliyetleri artırıcı bir unsur olmasından dolayı istihdam üzerindeki yüklerin yabancı yatırımları caydırıcı bir etkisinin olduğu ileri sürülebilir. Öte yandan, yabancı sermaye çekmede Türkiye’nin rakibi durumunda olan diğer ülkelere göre oldukça yüksek olan brüt asgari ücretin azaltılması ya da istihdam yaratacak doğrudan yabancı yatırımlara (yerli yatırımlara da) farklı uygulanması önerilebilir. Örneğin; işsizliğin yoğun olduğu bölgelerde yapılacak yatırımlarda, istihdam üzerindeki yüklerin azaltılması veya belirli bir süre (mesela 5 yıl) alınmaması ya da farklı asgari ücret uygulanması gibi politikalar mutlaka uygulanmalıdır. Yine rakip ülkelere göre oldukça yüksek olan enerji maliyetlerinin düşürülmesi ya da yeni yatırım yapacak yatırımcılara veya belirli bölgelerde yatırım yapacaklara enerjinin daha ucuza sağlanması önerilebilir.

Geçtiğimiz yıllarda kurulan Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı’nın etkin çalışmasının ve bugüne kadar pek yapılmayan Türkiye’nin tanıtımını üstlenmesinin, Türkiye’ye daha fazla doğrudan yabancı yatırımın gelmesinde etkili olacağı söylenebilir. Ayrıca, tıpkı Bulgaristan’ın yaptığı gibi, Türkiye’ye yatırım yapmak isteyen yabancıların sadece bir kamu kurumuyla muhatap olmaları mutlaka sağlanmalıdır. Bu çerçevede, bürokratik engeller ve güçlükler ortadan kaldırılmalı ve yabancı yatırımcılara uygulanan bürokrasi daha da basitleştirilmelidir. Öte yandan, Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım

Ajansı veya kurulacak yeni bir kurumun, niyet aşamasından yatırımın gerçekleştirilmesi aşamasına ve yatırımın faaliyette olduğu süre boyunca, yabancı yatırımcılara; Türkiye, mevzuat, teşvikler, hukuki yapı, vb. her alanda ücretsiz danışmanlık hizmeti vermesi sağlanmalıdır.

Tüm bunlara ilave olarak; yatırım teşvikleri, yabancı yatırımcılara bedelsiz arsa tahsisi ve yeniden yatırıma dönüştürülen karın tamamının veya bir kısmının, kurumlar vergisinden muaf tutulması konusunda da bazı adımlar atılmalı ve düzenlemeler yapılmalıdır. Söz konusu düzenlemeler, Türkiye'nin ihtiyacı olan yeni yatırımları, özellikle de ihracata yönelik yeni yatırımları özendirici nitelikte olmalıdır. Ayrıca, rekabet, birleşme ve satın alma işlemlerine ilişkin kurallar da açıklanmalıdır. Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda belirtildiği gibi, iş ortamının rekabetçi bir yapıya kavuşturularak iyileştirilmesi temel amaç olmalıdır.

Burada önerilen politika seçeneklerinden uygulanabilirliği ve işlerliği daha fazla olan başka öneriler kuşkusuz geliştirilebilir. Belirtildiği gibi gereken diğer önemli bir nokta da, burada geliştiren önerilerin, ancak Türkiye'de siyasal ve makroekonomik istikrarın olması ve dünya ekonomisinde (en azından doğrudan yabancı yatırımların belli başlı sağlayıcısı ülkelerde) bir durgunluğun olmaması durumunda işlevsel olacağı gerçeğidir. Öte yandan, yukarıda önerilen politika seçeneklerinden bir kısmının kamu dengeleri üzerinde olumsuz etkisi de söz konusu olabilir. Fakat doğrudan yabancı yatırımlar bir devlet politikası olarak kabul edilmeden, doğrudan yabancı yatırımları çekmek için kapsamlı tedbirler almadan ve topyekûn bir mücadele vermeden, uzun süreli olarak yeterli miktarda yeni yatırımlara/ihracata yönelik doğrudan yabancı yatırım çekmek mümkün değildir.

5. Sonuç

Ekonomiye sağladığı katkılar nedeniyle günümüzde birçok ülke, özellikle de gelişmekte olan ülkeler arasında yabancı sermaye çekme yarışı yaşanmaktadır. Üstelik bu yarışta giderek artan dozda bir rekabet söz konusudur. Bu çerçevede, gelişmekte olan ülkeler, bir yandan yatırım ortamlarını yabancı yatırımlar için daha cazip

bir hale getirebilmek amacıyla önemli politika değişikliklerine gitmekte, diğer yandan da ilgili mevzuatlarını mümkün olduğu kadar basitleştirmeye çalışmaktadırlar. Örneğin, daha çok doğrudan yabancı yatırım çekmek isteyen ülkeler, bu amaçla 2006 yılında 147 adet politika değişikliği yapmışlardır. Yapılan değişikliklerin yüzde 74'ü geliştirmekte olan ülkeler tarafından yapılmıştır.

Hiç kuşku yok ki, diğer geliştirmekte olan ülkeler gibi Türkiye'nin de doğrudan yabancı yatırımlara ihtiyacı vardır. Hedefin büyütülmesi ve alınacak tedbirlerle, bugüne kadar potansiyelin altında kalan performansın yükseltilmesi elbette mümkündür. Bunun yolu; yatırım ortamını iyileştirmekten, yatırımların önündeki engelleri kaldırmaktan ve yabancı yatırımları teşvik edici düzenlemeleri yapmaktan geçmektedir. Gelen yatırımcı sermayeye, yani gelip yeni tesisler kuracak yabancı yatırımcıya, her türlü teşvik ve desteğin sağlanması, daha fazla yabancı yatırım çekmek için neredeyse şarttır.

Öte yandan, iç pazar amacıyla değil, ihracat amacıyla gelen yatırımcı sermayeye yönelik düzenlemelerin yapılmasının, Türkiye'nin bu alandaki performansını belirlemede etkili olacağı beklenebilir. Daha çok yabancı yatırım çekmek için yapılan düzenleme ve değişiklikler, yabancı yatırımcılar kadar, yerli girişimciler için de destekleyici ve teşvik edici olacaktır. Kuşkusuz, doğrudan yabancı yatırımlar her derdin ilacı değildir. Dolayısıyla, ekonomide umudu sadece yabancı yatırımlara bağlamanın da doğru bir yaklaşım olmayacağı açıktır.

KAYNAKÇA

1. Akın, N. (2004), "Investment in Turkey and the Role of TOBB on Improving Investment Climate", TOBB, 12 February 2004, İstanbul.
2. Bilgin, M. H., Danış, H. ve Demir, E. (2008), *İhracat Yönelimli Yabancı Yatırım Ortamı: Karşılaştırmalı Bir Analiz ve Politika Önerileri*, İTO Yayını, Yayın No: 2008-12.
3. DPT, (2006), *Dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013*, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.
4. Şimşek, M. (2008), "Improvement of Business Environment in Turkey", 24th Session of COMCEC Ministerial Working Session, October 23, 2008.

5. T.C. Başbakanlık Hazine Msteşarliğı, (2008), *Uluslararası Doğrudan Yatırım Verileri Bülteni*, Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü, Şubat 2008.
6. TÜSİAD, (2004), "Investment Environment and Foreign Direct Investments in Turkey", *Working Paper*, TS/SEK/04-06, 15 March 2004, İstanbul.
7. UNCTAD, (2008), *World Investment Report 2008: Transnational Corporations, and the Infrastructure Challenge*, United Nations, New York and Geneva.
8. World Bank, (2008), *Doing Business 2009 Report: Country Profile for Turkey*, World Bank, <http://www.doingbusiness.org/Documents/CountryProfiles/TUR.pdf>